

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie z wniosku Sądu Okręgowego w Warszawie X Wydział Karny Odwoławczy,
o przekazanie sprawy ze skargi X. Y. na przewlekłość postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Świdnicy pod sygn. PO 1 Ds.[...] toczącej się przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. X S 43/23 do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 13 marca 2025 r.,

przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Płocku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 4 marca 2025 r., sygn. X S 43/23, Sąd Okręgowy w Warszawie X Wydział Karny Odwoławczy (dalej: „Sąd wnioskujący”) zwrócił się do Sądu Najwyższego w trybie art. 37 § 1 k.p.k. o przekazanie sprawy o sygn. X S 43/23 do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

W uzasadnieniu Sąd wnioskujący wskazał, że sprawa dotyczy wniesionej do Sądu Okręgowego w Warszawie 25 lutego 2022 r. (data prezentaty Biura Podawczego) przez X. Y. skargi na przewlekłość postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Świdnicy pod sygn. I Ds. [...]. Sąd wnioskujący następnie wyjaśnił, że sprawa została przedstawiona sędziemu referentowi celem podjęcia dalszych decyzji. Od tego momentu do chwili obecnej

nie zostały podjęte czynności skutkujące jej merytorycznym rozstrzygnięciem ze względu na brak realnej możliwości utworzenia składu orzekającego. Wynika to stąd, że kolejni referenci składali zasadne oświadczenia z żądaniem ich wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. W przedmiotowych oświadczeniach podnosili oni, że ze względu na fakt, iż skarżący X. Y. jest powszechnie znanym w środowisku sędzią tutejszego sądu, tj. Sądu Okręgowego w Warszawie, a więc sądu właściwego w niniejszej sprawie, to – wobec okoliczności niniejszej sprawy – mogą pojawić się uzasadnione wątpliwości co do bezstronności pozostałych sędziów orzekających w tej jednostce.

Dalej Sąd wnioskujący podniósł, że w związku z sytuacją zaistniałą już na początkowym etapie postępowania wywołanego rzeczoną skargą z 21 września 2022 r. Przewodnicząca IX Wydziału Karnego Odwoławczego zwróciła się z wnioskiem do Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie celem rozważenia odebrania oświadczeń w przedmiocie ewentualnego wyłączenia się od rozpoznania niniejszej sprawy przez wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w Warszawie w oparciu o art. 41 § 1 k.p.k., co umożliwiłoby nie tylko jej rozstrzygnięcie w rozsądnym terminie, ale także ewentualne przekazanie innemu sądowi, gdy znajdą przesłanki z art. 43 k.p.k. Zarządzeniem z 28 września 2022 r. Wiceprezes Sądu Okręgowego w Warszawie nie przychylił się do przedmiotowego wniosku i stwierdził jedynie, że brak jest podstaw do jego uwzględnienia. Nie podał przy tym argumentacji mogącej stanowić poparcie dla słuszności tego typu rozstrzygnięcia.

Następnie postanowieniem z 7 października 2022 r. Sędzia Sądu Okręgowego X.1 Y.1 zwróciła się do Sądu Najwyższego o przekazanie m.in. przedmiotowej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. U podstaw rzeczonoego wniosku leżał przede wszystkim fakt, iż ze względu na zaistniałą w niniejszej sprawie konfigurację osobową wystąpiły okoliczności, które stwarzały uzasadnione przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny, mogące wywierać realny wpływ na swobodę orzekania przez sędziów orzekających w Sądzie Okręgowym w Warszawie. Postanowieniem o sygn. II KO 101/22 z 9 listopada 2022 r. Sąd Najwyższy nie uwzględnił niniejszego wniosku, wskazując przy tym jako jedną z okoliczności determinujących takie rozstrzygnięcie uprzednio przywołaną decyzję Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie, który –

jako podmiot odpowiedzialny za kierowanie Sądem Okręgowym w Warszawie, a w konsekwencji także za sprawność postępowania związaną z organizacją wymiaru sprawiedliwości – stwierdził, że istnieje możliwość wyłonienia składu orzekającego zdolnego do rozpoznania m.in. niniejszej skargi bez przeszkód wynikających z przepisów o wyłączeniu sędziego i – w obliczu takiego stanu rzeczy – nie jest niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości podjęcie działań na gruncie art. 37 k.p.k.

Na skutek powyższych rozstrzygnięć oraz licznie składanych przez kolejnych referentów (zasadnych) żądań o ich wyłączenie na gruncie art. 41 § 1 k.p.k., zarządzeniem Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Warszawie z 16 sierpnia 2023 r., na podstawie § 47 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulaminu urzędowania sądów powszechnych do udziału w losowaniu składu przedmiotowej sprawy wskazano Sędziów VIII Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Warszawie. Jak podkreślił Sąd wnioskujący, decyzja ta wzbudziła zdziwienie przede wszystkim ze względu na fakt, iż to właśnie w tym wydziale Sądu Okręgowego w Warszawie skarżący sprawuje powierzoną mu funkcję i zna orzekających w nim pozostałych sędziów, którzy – wobec tej znajomości – złożyli żądanie o wyłączenie, przyczyniając się tym samym do dalszej zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Następnie zarządzeniem z 7 lutego 2024 r. Wiceprezes Sądu Okręgowego w Warszawie w nawiązaniu do pism Przewodniczącej X Wydziału Karnego Odwoławczego z 18 i 23 stycznia 2024 r., na podstawie § 47 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulaminu urzędowania sądów powszechnych do udziału w losowaniu składu przedmiotowej sprawy, ponownie wskazał sędziów wydziałów karnych Sądu Okręgowego w Warszawie, tj. Wydziału XII i XVIII, przy uwzględnieniu sędziów z VIII Wydziału Karnego, którzy dotychczas nie zostali wylosowani.

Jak dalej podkreślono, w takim stanie faktycznym, po upływie ponad 3 lat od momentu wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, na skutek licznie składanych przez sędziów Sądu Okręgowego w Warszawie zasadnych żądań o wyłączenie od orzekania, przedmiotowa sprawa nie tylko nie została do tej pory merytorycznie zakończona, ale nie doszło do wyłonienia składu orzekającego zdolnego do podjęcia stosownych czynności.

Sąd wnioskujący powołał się na art. 37 § 1 k.p.k., który stanowi, że Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu lub na wniosek prokuratora przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Wskazał przy tym, że ma on wyjątkowy charakter i przekazanie sprawy powinno nastąpić jedynie w sytuacji, gdy występują realne okoliczności, które mogą zagrażać – w wypadku rozpoznania sprawy przez sąd właściwy – dobru wymiaru sprawiedliwości.

Sąd wnioskujący podniósł także okoliczność, że skarżący od 2010 r., kiedy to został powołany na stanowisko Sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie, orzeka w tej właśnie jednostce, a co więcej – na skutek swojej działalności społecznej związanej m.in. właśnie z tematyką *stricte* praworządnościową – jest z nią w opinii społecznej powszechnie kojarzony. W jego ocenie zatem wspomniana przesłanka została niewątpliwie spełniona.

Zwrócił również m.in. uwagę na prezentowany w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym konieczność przeprowadzenia czynności procesowych z osobami ze środowiska prawniczego, w tym sędziami orzekającymi w sprawach karnych, może w opinii społecznej wzbudzić wprawdzie bez wątpienia mylne, ale ze wszech miar realne przekonanie o rozpoznaniu sprawy w sposób nieobiektywny.

Sąd wnioskujący zaznaczył jeszcze, że już sam przedmiot skargi wiąże się z możliwością popełnienia przestępstwa przez funkcjonariuszy Ministerstwa Sprawiedliwości, przez co – na każdym etapie – szczególnie ważnym jest wykluczenie wszelkiego rodzaju wątpliwości odnoszących się do obiektywizmu sądu czy też jego bezstronności w jej rozpoznaniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja tzw. właściwości z delegacji, określona w art. 37 k.p.k., ma charakter wyjątkowy i jest stosowana w sytuacjach, gdy szczególne i nadzwyczajne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości mogą przemawiać za taką koniecznością. Należą do nich okoliczności, które mogą wywierać wpływ na

swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie o braku warunków do rozpoznania tej sprawy w sposób obiektywny (por.m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2006 r., IV KO 9/06, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2021 r., III KO 92/21).

Mając na uwadze realia niniejszej sprawy, zainicjowanej skargą na przewlekłość postępowania w sprawie o sygn. I Ds. [...], zawisłej w Sądzie Okręgowym w Warszawie w X Wydziale Karnym Odwoławczym (X S 43/23), Sąd Najwyższy uznaje za zasadne, aby rozpoznał ją inny sąd celem uniknięcia choćby potencjalnych zarzutów, które mogłyby wskazywać na brak obiektywizmu i bezstronności sędziów. W ocenie Sądu Najwyższego orzekanie przez sędziów, którzy utrzymują kontakty o charakterze prywatnym z osobą skarżącą, powiązaną przy tym z nimi zawodowo, stanowi dostateczną argumentację do uwzględnienia wniosku w trybie art. 37 k.p.k. Z tej właśnie przyczyny, kierując się potrzebą zapewnienia gwarancji obiektywnego rozpoznania sprawy, przekazuje on sprawę sądowi równorzędnemu, tj. Sądowi Okręgowemu w Płocku.

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[r.g.]